

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 iunie st. v.
6 iulie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 25.

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Mișcări literare la Românii din Bucovina dela 1775 până în 1889.

Conform datinei mele de până acum, voi inaugura și într'acest an, 1889/1890, prelegerile mele cu o scurtă cuvântare care va trata o cestiune ce nu se atinge nemijlocit de obiectul prelegerilor mele actuale, dar care stă în strînsă legătură cu el.

La inaugurarea prelegerilor din anul trecut am vorbit despre înțelesul proverbului românesc: »Ai carte, ai parte; n'ai carte, n'ai parte«, seu »despre necesitatea de a-și conserva, prin scrisore și opuri literare și artistice, totă viața intelectuală în diversele ei manifestări.« În cercetările acelea am ajuns la rezultatul, că numai acelea popore și-au câștigat pentru totdeauna un drept întemeiat și necontestabil la esistență, carile nu numai că petrec în necontenită activitate intelectuală, dar își conservă rezultatele acestei activități prin opuri literare și de artă, ca o dovadă netăgăduită de îndreptățirea lor la moștenirea pământului și a bunurilor lui, dovadă ce o pot arăta cu succes orșicui ar cuteză să li denege această îndreptățire și să-i delature.

Acum vom face un pas mai departe și, fără a ne depărta pré tare de cadrul acestor idei, vom lua un cas special și ne vom întreba: Ce viața intelectuală literară au dezvoltat Românii din Bucovina decând sînt ei incorporați în puternicul și gloriosul imperiu al Habsburgilor, seu cu alte cuvinte, ce mișcare literară observăm la ei în rēstimpul dela 1775 până la 1889?

Rēspunsul la această întrebare va constitui avorbirea mea de astăzi, pentru care ve cer binevoitōrea domniilor vōstre atențiune!

În rēstimpul dela 1775—1889, într'acest timp de 114 ani, n'au fost Românii din Bucovina necontenit tot într'una de activi pe terenul literar. Și intru adevēr, nici că putea fi altmintea! Mișcările literare au și ele condițiunile sale neapērate, impulsurile sale favorabile. Când lipsesc acestea, seu când se pun piedici grele în cale, atunci și mișcările literare nu se pot produce, nu pot sporî după dorință.

La Românii din Bucovina au fost în prima jumătate a acestui rēstimp, până cătră anul 1848, niște impregiurări atât de incurcate și de neprinciōse, încât numai de o mișcare literară deosebită nu putea fi vorba. Las' că și la incorporarea Bucovinei nu pré erau în părțile acestea multe școle carile să fi deșteptat și să fi împins pe omēni la o activitate mai intensivă intelectuală și să-i fi indemnăat la lucrări literare; școla putnēnă de atunci abia producea bărbați cari trebuiau bisericii!

După ocuparea țerii inșe, sub administrațiunea militarēscă (1775—1786), drept că se stabilise o ordine în țēră și se și infiintaseră mai multe școle, se organisase biserica, se creaseră mai multe condițiuni pentru o cultură spirituală, se deteră și indemnuri spre facerea de cărți didactice, s'ar fi putut așa dară pune începutul unei mișcări literare; dar tōte acestea nu folosiră mult, una, că omēni de atunci erau spēriați, neliniștiți și nedepriși cu noua stare de lucruri, ér alta, lipsiau cu deseversire bărbații cu cultură și invētații cari să se fi știut folosi de dispozițiunile binevoitōre ale guvernului și să fi început și întreținut această mișcare literară!

Pe lângă acest neajuns se mai adause incurēnd altul. Administrațiunea drēptă și binevoitōre militarēscă încetă în anul 1786, și împreună cu ea, și grija cea bună pentru cultivarea și dezvoltarea locuitorilor în modul lor propriu, pe o temelie națională. Bucovina fu deslipită de guvernul central din Viena și împreună politiceșce și judecătoreșce cu vecina provinciă Galiția, de care împreunare nici astăzi n'a scăpat deplin, judecătoreșce nu, măcar că în anul 1793 se vedū greșela împreunării și se recunoscu disparitatea locuitorilor în graiu, religiune și datini; și măcar că, dela 1848 încōce, fu Bucovina declarată ca țēră proprie, ca țēră de corōnă, autonomă și nedependentă de guvernamentul altor țeri, și măcar că, dela 1861 încōce, se bucură, ca și celelalte țeri și regate, de o constituțiune proprie, de o autonomie deplină!

Împreunarea Bucovinei cu Galiția a împins cultivarea locuitorilor ei pe alte căi, și a dat invētămentului din țēră o direcțiune defavorabilă unei dezvoltări naționale, și astfel s'a zădărnicit, pe timp mai îndelungat, ori ce început de vre-o mișcare literară. Cultura națională dispărū din tōte școlele puține din țēră, până chiar și din institutul de studii teologice de pe lângă episcopia drept-credincioasă din Cernăuți.

Acastă stare de lucruri dăinui până cătră anul 1848. Eră o amortēlă întregă printre Români. Omēni deveniseră șfioși și fricoși. Nime, afară de câteva abateri onorabile, nu cuteză să se mișce, să spună seu să scrie ceea ce simția și ce-i zăcea pe inimă. Tăceau ca piticul. Atât de tare îi apăsase și-i terorisase despotismul politic și ultramontan de pe atunci!

Cu totă această tristă stare de lucruri, spiritul național numai amortīse, dar nu dispăruse cu deseversire din inimile Românilor bucovineni. Se găsiu încă ici cōlea printre ei bărbați cari, împiși de bu-nul lor geniu și ațîțați necontenit de mișcările și pro-

caucțiunile literare ale confrăților lor din Ardeal și Ungaria, din Moldova și Țera-românească, întrețineau în pieptul lor focul sacru al naționalismului și dorul nestins de a se manifesta și ei în mod propriu național; îl nutriau pe ascuns, dar nu cutezau să ăsa cu el la lumina mare!

Se știe, că pe la finea secolului trecut și pe la începutul acestuia eră printre Români o mare mișcare literară, mai ales pe terenul limbistic; se agită printre ei o cestiune foarte importantă; voiau adecă să părăsescă scrisoarea de până atunci cu literele așa numite cirilice și să introducă pe cele lătinesce; erau împinși spre acesta mai mult de un simț național deșteptat și vioiu, decât de niște necesități tehnice, séu de niște descoperiri năuie limbistice ori istorice.

Acéstă mișcare își găsise un reflex și printre unii Români din Bucovina.

Töder Racocea, funcționar la guvernul provincial din Leina (Lemberg) în Galița, cređu că a sosit timpul ca și Români din Bucovina să dea semne de esistență și de viață literară, și publică în anul 1817 un apel de prenumărare la o foie literară ce voia să o publice. Acéstă foie inse, din lipsa de prenumărări și din alte greutăți și piedici ce se puneau curajosului T. Racocea în cale, și cari trebuiau delaturate cu prudență și iscusință, nu apărū indată, ci abia după trei ani de ăile. Titlul acestei prime foi periodice românești este: »*Chrestomoticul Românesc*«, séu »Adunare a tot felul de istorii, și alte făptorii, scóse din autorii dipe osebite limbi. Pe anul 1820. Partea întâie. S'a tălmăcit de cătră Teodor Racocea, c. c. tălmăciu a gubernii de Galiția. Cernăț. S'a tipărit și se află la Petru Ecarl, tipograf craisului Bucovinei.« — Acéstă parte are 195 de pagini și la fine stă: »Sfêrșitul mănunchiului întâie. Istoriile cele în lucrare vin în tomul următor.« — Ori de-a apărut séu nu mai departe acéstă primă încercare literară, nu șcim, precum nici nu sântem până acum informați mai de aproape despre personalitatea și activitatea literară ulterioară a acestui curajos și energic Român.

După *Töder Racocea*, un diacon, mai pe urmă preot și catechet la șcôla națională de model din Cernăuți, *Porfiriu Dimitrovici* (1801—1865) își scrise, precum îmi povestii ănsuși, în anul 1826. cu litere lătinesce, diaconarul, adecă tôte rugăciunile de cari avea trebuință în funcțiunile sale ca diacon. Tot el, învățatorul de religiune al ilustrilor frați *Hurmuzachi*, s'a ocupat prin tôte viața sa cu limbistica românească, dar mai ales cu lexicografia; a și compus un vocabular etimologic al limbei românești, al cărui manuscris, împreună cu alte scrieri de ale lui, se află în biblioteca Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina. El a fost și redactorul primului călindar bucovinean românesc cu învățături, carele a apărut în anul 1841. Multe ar fi scris acest spirit deștept și vioi, de nu l'ar fi ținut în cătuși și de nu l'ar fi tot apăsător puternicii ăilei de pe atunci, cărora nu le pré plăceau cărturarii cu cugetări mai sburătoare și nedependente!

Tot mișcarea limbistică și literatura istorică de pe aiuria a mai deșteptat și alte câteva spirite alese printre Români din Bucovina. Acestea, negăsind în țera institute naționale în carile să se fi cultivat în modul seu propriu, furé necesitate a suplini acéstă lipsă atât de mult simțită, prin studie particulare, private. Printre aceste spirete voi numi aice din starea clericală pe *Teoctist Blajevici* (1807—1879), pe *Vasilii Ianovic* (1806—1866) și pe *Samuil Andrievici-Morariu* (1818—), ér din starea lumână pe frații

Hurmuzachi. Acești bărbați, din indem propriu își însușiră atâtea cunoșcinți asupra istoriei limbii și literaturii ei, precum și asupra trecutului Românilor și a aspirațiunilor lor, încât se simțiră chemați a călca pe urmele lui Teodor Racocea și a se da și în Bucovina impulsul la o nouă mișcare literară, progresistă și liberală.

Începutul îl făcū spiritualul seminarial de atunci, *Teoctist Blajevici*. Spre a facilita învățatura graiului românesc străinilor din țera, cari pe atunci arătau multă binevoință cătră locuitorii indigeni și voiau a li se acomoda lor. Teoctist Blajevici compuse nemțește o gramatică românească și o publică în anul 1844 sub titlul: »*Theoretisch-praktische Grammatik der dacoromanischen, das ist, der moldavischen oder wallachischen Sprache, nach ganz neuen Grundsätzen und einer leichtfastlichen Methode*. Lemberg et Czernowitz, Verlag von Eduard Winiarz, 1844.«

Acéstă lucrare, oricât de neperfectă și de defectuoasă ar fi ea în concepțiunea și espunerea legilor limbei românești și chiar în aplicarea lor corectă, totuș a fost de bun augur și constituie un mare merit pentru autorul ei; ea fu semnalul pentru o nouă activitate intelectuală, și a dat și altor bărbați curajul ca să se incerce și ei și să pășescă cu încredere pe arena lucrărilor și luptelor literare.

Curénd după acéstă sosi anul 1848 cu ideile sale de libertate, de egalitate și de înfrățire. Tôte popóarele intinsului nostru imperiu, îmbărbătate și imboldite de curentul spiritului timpului, își manifestară, fiecare, în public dorințele și pretensiunile lor.

Și Români din Bucovina nu rămaseră înderēt. În fruntea lor se puseră trei frați din una din familiile nobilitare ale țerii, frații *Hurmuzachi*: *Eudociu* (1812—1874), *Georgiu* (1817—1882) și *Alesandru* (1825—1871.) Tustrei erau de o inteligință rară, inspirați de idei înalte și liberale, și conduși de simțeminte nobile și generóse. Pe lângă aceste calități comune mai avea fiecare câte una particulară; în *Eudociu* eră încarnată temeinicia, în *Georgiu* iscusința diplomatică, ér în *Alesandru* inițiativa și spiritul motor și ațitător. Ei fundară împreună o foie periodică, renumita »*Bucovină*«, gazetă românească pentru politică, religie și literatură«, prima foie politică care a apărut pe teritorul Bucovinei. Ea fu redigeată românește și nemțește. Primul ei număr eși la lumină într'a 4/16 octombrie 1848. Pentru rămășița anului 1848 eși câte odată pe săptămână, pentru anul 1849 eră proiectată să apară câte de doué ori, dară nu apărū decât tot numai câte odată, și încetă în septembrie 1850, nefind indeajuns spriginită de colaboratori. Ca redactor răsponsabil nu figuréază nici unul din frați pentru 1848, pentru 1849 inse se găsesc numiți frații *Georgiu* și *Alesandru Hurmuzachi*, ér pentru anul 1850 numai *Alesandru*. La acéstă foie fu și *Aron Fumnu* un lucrător neobosit indată după sosirea sa în Bucovina, târđiu tómnă în anul 1848, mai ales pentru testul românesc, căci frații *Hurmuzachi*, ca unii cari își făcuseră tôte studiile numai în limbi străine, erau pe atunci mai iscusiti în mănuierea condeiului în graiul nemțesc, decât în cel românesc.

Tendința acestei foi a fost cu deseversire patriotică, liberală și națională. Ea se găséce frumos și limpede răspicată de *Georgiu Hurmuzachi* în primul articol de fond. »Foia noastră, ăice el, va fi dar defensorul intereselor naționale, intelectuale și materiale a Bucovinei, represintantul dorințelor și nevoițelor ei, organul bucuriilor și suferințelor ei. — Monarhia democratică cu tôte consecințele; o Austrie liberă, puternică, falnică; deplină indrituire a tuturor naționalităților; autonomiă provincială; întreg și ne-

mărginit progres în toate ramurile activității omenești; aceste sunt principiile noastre, și pe care foia noastră niciodată nu le va pierde din ochi. « Mai departe ne spune, că foia acesta » mai este cu deosebire chemată de a mijloci și cunoștința ambelor surori, Moldova și Valahia, Austriei și Germaniei care au de apărut în aceste principate interese de o nemăsurată importanță... și că » nu va lipsi a se ocupa și de soarta fraților noștri Români, în număr de mai mult de trei milioane, din Ungaria și Transilvania. »

Redactorii ei și-au implinit din fir în păr, cu multe și mari sacrificii, promisiunile date, astfel încât foia acesta nu numai că deșteptă și puse în mișcare toate spiritele luminate ale Românilor din țară, dară făcând și celorlalți confrăți mari servicii, luminând opiniunea publică asupra scopului mișcărilor lor.

Foia acesta încetă, dar semënța răspândită prin ea prinse rădăcini puternice în spiritele alese și în inimile bune, incolți și aduse fructe; mișcarea literară și națională, îndrumată prin această foie, nu mai conținea de atunci printre Români Bucovinei, cu totă reacțiunea ce urmase după 1850 încôce până în 1859.

Frații Hurmuzachi nu rămăseră neactivi și mai departe. Dela ei avem mai multe broșuri, petițiuni, apeluri și cuvântări relative la autonomia Bucovinei și a bisericeii drept-credincioase răsăritene din ea, la înființarea școlii reale din Cernăuți și a gimnasiului din Suceva. Alesandru Hurmuzachi a presidat la inaugurarea Reuniunii de lectură în 1862, a ulterioarei Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina și a ținut un frumos și însuflețitor cuvânt de deschidere; ér Georgiu Hurmuzachi a fost, până la mórtea sa, președintele ei devotat. Cuvântările lui Alesandru Hurmuzachi asupra lui Aron Pumnul, publicate în »Foia Societății« sunt foarte remarcabile și onorează nu numai memoria lui Pumnul, dar și pe autorul lor. Eudocsiu Hurmuzachi a scris nemțeșce. Dela el avem memorabilul proces al Câmpulungeniilor pentru moștile lor, publicat în Viena în 1861 sub titlul de: »Noth und Hilferuf des Campulunger Ocols«; apoi fragmente din istoria Românilor și o bogată colecțiune de documinte istorice, publicate de Academia România din București după mórtea autorului lor.

(Va urmá.)

Dr. Ion al lui G. Sbiera.

O cugetare.

Sub recea zăpadă, un bob incolțește
Și 'ntr'ensul conține un rod viitor;
Sub alba cenușe, chintea luceșce,
Intr'ensa cuprinde un foc ardător.

Sub genele-ți negre, lungi, moi ca mătase,
Doi ochi plini de farmec, doi ochi prevestesc
C'amorul, durerea dintr'ênșii se trase,
Plăcerile numai din ei isvoresc.

Dar pôte ca bobul să nu mai resară,
Schintea se pôte să nu mai ia foc
Și ochii-ți s'aducă durere amară
La omul ce n'are pe lume noroc!?

Carol Scrob.

Bogdan I séu Intemeerea Moldovei.

— Tragedie în versuri, în cinci acte. —

(Urmare.)

Ursan.

Veți singur ce ea scrie...

Bogdan.

Dar unde-i hanul, unde?

El singur e în stare acum a-mi mai răspunde...

El, hoțul și păgânul! barbarul răpitor.

Ce mi-a ucis iubirea și 'ntregu-mi viitor!

— Când eu stăteam în fața-i... Oh! sórtă blăstemată!

Ast' inimă la plânsu-i nici cum n'a fost mișcată...

Ea, Molda mea, robită... Și cum, prin ce 'ntemplări?

La ce lăsat-a cerul... Vai! simt că 'n aiurări

Se 'nvérte judecata-mi... Și tot nu pot pricepe...

Ursan.

Măria-ta, mai bine-i căutarea a începe;

Să mai avem nădejde că mórta nu va fi;

Pe-aprópe de cetate ea pôte-ar rătăci...

Bogdan.

Oh! nu veți tu scrisórea-i cu ênsuși al ei sânge?

Privind-o, de-a ei sórtă, ce poți alt decât plânge!

Ascultă: de acuma, ori eu ori Zemir-Han,

Cu sânge al ei sânge îl vom plăti. Ursan!

Incalecă-ți tu calul și 'n Maramureș plécă;

Și ți l'al meu părinte cu óste 'ndat' să trecă

În văile aceste, — spre-a resbună cumplit

Necinstea și durerea ce-acum am suferit.

(Mergênd în fund, vorbeșce la cei din afară.)

Arcași! navală-aicea! — suiți cu mic, cu mare,

Căutați în totă curtea pe draga-mi Moldă, — care

Robit-a fost de hanul tatarilor, păgân!

Scăpați de suferință pe-al vostru bun stăpân!

Încóce!

(Lui Ursan.)

Și tu plécă!

(Ursan ese.)

Scena VI.

Bogdan, curteni și arcași români.

Arcași.

Venim, mărite! — étă!

Bogdan.

Pe arcuiri puneți mâna, și trageți pala lată;

Căutați peste tot locul pe fiica lui Asan,

Mirésa mea, robită aci de Zemir-Han;

Resbateți cu-amênuntul în astă curte mare,

Prin ziduri, pe sub pietre... Stricati uși și zev óre

Pe Molda voi găsiți-mi, — pe Molda ce-așteptam

Gândind că e departe — când lângă ea eram!

Pe Molda, ce cu sânge mi-a scris a ei adio!...

— Și, decă vie-or mórta, aci nu veți găsi-o,

S'aprindeți tot din cale, — din giur în giur pojar! —

Să dați făr' de cruțare, de mórte în tatar! —

Luptând pân' la peire cú lifa ast' turbată,

Spre-a ne spélă necinstea de-acum și de-altădată!

Arcași.

Haidem, haidem cu toții!

(Mai mulți plécă în deosebite părți; câțiva rămân încă în giurul lui Bogdan.)

Bogdan.

Ah! s'orta-mi crudă fu...
De ce așa lovire pe peptul meu cădū?
Și cum pân' intr'atâta batjocura păgână
Neincetat lovește în nația română?...
— Din aste locuri sfinte, cu ôse strămoșești,
Goniți am fost dăunădi de hórde tătärești;
Ni s'a răpit și țera și-odóre nestimate, —
De bunii noștri vrednici cu vieți rescumpărate!
Cetățile vestite, și câmpii cei mănoși
Și riuri pline de-aur — și munții cei pletoși...
Acum, și tronul nostru păgânul necinstește:
Mirésa unui vodă o fură ș-o robește!
Ah! dragii mei, căutați-o... Pe Molda s'o găsiți!
C'o sfântă resbunare — chiar mórtă, s'o cinstiți.
(Es toți prin drépta.)

Scena VII.

Zemir, Lima, tătari.

Zemir, (aducând de gât pe Lima.)

Dar vină ađi, bálaur cu limba otrăvită;
In ghiara-mi ești acuma și nu-mi scapi neplătită!

Lima.

Zemir, ai indurare...

Zemir (isbind-o jos.)

Puterea unde ți-i?
Ce s'au ales din tóte vrăjirile ce șcii?
Cum datu-mi-ai iubirea acelei dulci vergure,
Ce-ășá curénd șciut-a tot sufletul să-mi fure?

Lima.

Iertare!

Zemir.

Haide spune... Ci spune, decă poți...
De-i șcii ascundétórea... Chiar din pământ s'o scoți!

Lima.

Me lasă și ț-oi spune.

Zemir.

Mi-i spune-o, đici?

Lima.

Așá!

Zemir.

Te las; vorbește! — inse să minți nu mai cercá,
Séu paloșul in tine intreg îl voi infige,
Și c'un fier roș ca focul eu ochii ți-i voi frige!

Lima.

Imprășcie norodul ce stă aci 'mpregiur,
Și îți voi ghici totul, cum șciu mai bine, -ți jur!

Zemir.

Eșiți voi toți!
(Tatarii es.)

Scena VIII.

Zemir, Lima.

Zemir.

Grăbește! nu-i vreme de perđare;
Me veđi c'abiá resuflu, și ard de nerăbdare.

Lima.

Așteptă să-mi đic cântul cel tainic, fermecat,
Spre a-ți ghici mai bine tot ce-ai de așteptat.

(Descântă incet.)

Departe nu-i de-aice ursita ta fugită,
Dar nici aprópe nu e... De-un alt e insoțită...
Un om... bêtrân de đile, ce 'ndréptă ai ei pași...

Zemir.

Negrilă?

Lima.

Póte densusul...

Zemir.

Ehei! tătari, arcași!
Porniți după Negrilă, — îl prindeți ca pe-un căne..

Lima.

Așteptă... ai răbdare, slăvit și bun stăpâne!
Voi să discopăr locul pe unde a fugit.

Zemir.

Descopere-l mai iute! ce tot stai la gândit?

Lima.

Ehei! pe astă róbă n'o află-orce nemernic!
Că pórtă lângă sinu-i un semn abraș, puternic,
Ce 'mpiedică vrăjirea din drumul ei cel drept

Zemir.

Ce? multă vreme încă me-i face tu s'aștept?!

Lima (plecându-se la pământ.)

Așteptă! mai așteptă... Așá! S'adevereește...
Aud că 'n depărtare un vuet bubuește...
Pe sub pământ ei umblu...

Zemir.

Pe sub pământ?

Lima.

Așá!

Dar drumul lor acuma cu greu l'or mai urmă.
In grabă chémă ómeni, și pune-i să ridice
Aceste lespeđi grele — pe unde eu voi đice, —
Și vom găsi, n'ai grijă, acel loc tăinuit
Prin care ađi, de-aicea, ai tei robi au fugit.
— Ba nu! tot mai așteptă... un sunet sec s'aude;
Sub lespedeá ast' mare o grópă se ascunde, —
Și ea e chiar urnită din vechiul loc al seu;
Ci chémă-un om!

Zemir.

Hei, unul!

Lima.

Va fi pe cheful teu!

Scena IX.

Zemir, un tatar, Lima.

Lima.

Apropie-te 'ncóce, și paloșul îți scóte;
Pe brânci te pune-aicea, și 'n pétra asta bate.
(Tatarul face ce i-se đice. — Lui Zemir.)
Ađi tu cum răsună ast' lespede a sec?
(Tatarului.)

Cu paloșul ast' pétra incetinel urnește...
Așá... rídíc'o bine... de stélp o spriginește. —

BUCURIA MAMEI.

Te uită 'n fund Zemire, și-mi spune hotărît
Pe brânci, pe-aice, robii-ți de nu s'or fi tirît?...
— Ei fug acum de tine afară din cetate...

Zemir.

Mii trăsnete!

Lima.

Taci încă! a mele vrăji ciudate
mi spun că nu-s departe fugarii amândoi.
Ei merg cu anevoie prin ăst drum...

Zemir.

Ei! ș-apoi?

Lima.

Trimete câțiva oameni prin grôpa astă lungă,
Pe urma lor să mERGă — și cred c'o să-i ajungă;
Dar, totuș, mai trimete și alți călări isteți,
Să 'ncungiure în grabă tot zidu-astei cetăți, —
Să caute chiar și 'n codrul cel vechi, de peste apă,
Spre malul unde-oștirea ades caii, ș-adapă,
Și negreșit i-a prinde...

Zemir.

Tatari! cu toți veniți!

Scena X.

Lima, Zemir, tatar.

Zemir.

În grôpa ast' adâncă câțiva ve scoboriți;
Cu faclele aprinse căutați cu de-amănuntul
Prin hrube, printre pietre — scurmați chiar și pământul;

Er alții să pornescă în giuru-astei cetăți, —
Cutriere munți, ape, păduri, pustietăți, —
Din pētra sēcă ęnsași s'o scôtă, să-i găsescă;
Nici foc și nici prăpastii în drum să nu-i oprescă;
Pe rōba-mi și Negrilă, cari mi-au fugit de-acı,
Să-i afle cât mai grabnic ori unde s'ar găsi;
Să-i prindă și să-i lege cu lanțuri mari și grele
Și apoi să-i aducă în aste ghiare-a mele!
Voi să le dau rēsplata neascultărei lor;
Intei, voi lui Negrilă, viclenul vęndętor,
Să-i spui o vorbă numai; — apoi ș-a mea iubită
Silit-a fi să-mi facă dorința implinită!
— Haha! voi pune mâna deci ęr pe-al meu noroc,
Dar, deastadat' norōce te-oi ține bine 'n joc!

(Tatarii plęcă, parte prin laturi, parte se scobor
în grōpă.)

Scena XI.

Lima, Zemir.

Zemir.

Mai spune-mi ęc'odată: Se va 'mplini ursita-mi?
Trăi-voi în mărire? voi regăsi iubita-mi?

Lima.

Așă! așă stăpâne! pe plac tot îți va fi;
Și ce n'ai nici nădejde — tu tot vei dobândi!

Zemir (aruncându-i un inel.)

Na, ține! și 'ncă multe eu îți voi da...

Lima.

Este mare!

Și bun, stăpân! cu milă, — și plin de îndurare!..

Zemir (ii mai arun că alt juvaer.)

Mai ține!

Lima.

Fie 'n voia-ți! — De ađi mărirea ta
În lumea 'ntregă sēmēn nici când nu va avé!
(Se aud răcnete și zungănituri de arme în afară;
— apoi se vede un foc sporind din ce în ce
mai tare.)

Zemir.

Ce este?! Ce s'aude acolo în cetate?..

(Alergă în fund și priveșce.)

Oștirea mea c'o altă se 'ncaeră, se bate!
Dar cine pân' aicea să vie a 'ndrăznit?
Mii trăsnete! Bogdan e... mișelul ce-am primit
Dinęuri, ici în casă-mi!...

(Suindu-se pe zid.)

Tatari! loviți de mōrte!
Pe-acest Bogdan ucideți! și capu-i să se pōrte
În sulita mai naltă ce-o veți găsi la voi!
Jupiți de vii creștinii, — și-i spēndurați apoi!..
(O sagetă isbită de jos, loveșce pe Zemir, re-
măind infiptă în costa-i drēptă.)

Ah!...

(Cade în mijlocul scenei.)

Lima, (alergând la el.)

Ce-i?!

Zemir.

Săgeta asta... din cōsta mea mi-o
scōte

Lima (aparte.)

Cu dēnsa, cred, și vĳeța-ți curēnd eși-va pōte!..

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Sonnet.

— După Petrarca. —

Nu Ticin, Pad, Varo, Arn, Adige, faimosul Tibru,
Nilul, Ermo, Ind și Gang Tigru și cu Eufrat
Tanay Istru și Alfeu, marea care o despart
Rodan Ebro Ren și Seina Albia, Era și Ibru.

Nu juneapērul ori fagul, frasinul, iedera, pinul
Ar putē potolĳ focul ce inima-mi mistueșce,
Ci laurul e unicul care cu mine jeleșce,
La umbra lui stau pe gānduri și inădușesc suspinul.

Acest ajutor îl aflu între crudele asalte,
A amorului resboinic ce atacă necurmat
Și intręga lui vĳețā o petrece înarmat.

Fărmecatul Laur creșce pe țermurul cu rēcōre,
Cine l'a plāns scrie, scrie cugete, idei inalte,
Lāngā a apelor murmur, sub umbra farmęcătōre.

Ioan Bocanici.

Istoria districtelor românești în Bănatul timișan.

VIII.

(Urmare.)

Ioan Corvinul, în 8 iunie 1451, convocă o congregație a nobililor tuturor districtelor (*Nobiles viris Judicibus nobilium septem Dist. Sedium valachicalium*) la una consultare (*nobiles comprovinciales prescriptarum septem sedium valachicalium ad unum certum et brevem terminum sedis vestrae Judicariae.*) Dist. Comjatlui eră amanetat lui Ioan Corvin de reg. Sigismund. Causa județiară eră, ca să delibereze, decă cetatea Drencova și giurul ei este posesia din adânci bătrânețe, alui Mihaiu Ciornea și a fiilor lui, și venind la 1452 și plenipotențiatul capitlului din Arad, au început ascultarea martorilor.

În secl. XV aflăm, că Caransebeșul nu numai ca district eră în desvotare și la înflorire, ci de alta parte întimpinăm, că și ca oraș posedă privilegiul proprii. La 1498, magistratul Caransebeșului trimite pe Stefan Stoica și pe Toma Mare la regele în Buda, ca să esopereze neștirbarea drepturilor orașului, — pentru că orașul avusese din adânci bătrânețe drepturi de autonomie și pe cari drepturi Ladislau V, Sigismund, Matei Corvinul le-au fost recunoscut și adus la valoare întocmai ca ale orașului Buda; înse prin înriurința nenumerăților străini veniți în Caransebeș, acestea drepturi opidane (*Oppidum*) s'au alterat și redus; pentru aceea acesta deputațiune pretinsese dela regele, ca să mijlocescă estradarea în copie autentică acelor privilegii, ca să se potă pune eră în pracsă acelea drepturi așa precum acelea ab *originem* s'au practisat și valorat. Și fiind de față magistratul orașenese din Buda în afaceri de administrare, regele le-a demandat verbalmente, ca pe sēma orașului Caransebeș să se estradeie copia autentică acelor drepturi. Magistratul din Buda numai decăt a dat ceruta copie pe sēma deputațiunii române.

Cumcă distr. Caransebeșului a posedat și o armată permanentă, nu începe nici o dubietate; pentru că altcum nici se putea presupune o apărare cu atâtea bravuri aci la otarele Bănatului. Cum s'ar fi putend apără și ține în regulă invadarea dușmanului, decă ca atari, nu ar fi avut și o armată română gata pururea a da față cu dușmanul (în custodia vadorum Danubii contra crebos incursum Turcorum.) S'a putul constată din istoricul precedent, că românii făceau bravuri militare, de cari se îngroziau ȃnșși regii maghiari în dietele lor; dar de alta parte, aflăm date, că la 1404, în Lugoș, Caransebeș, erau postați 200 husari (afară de pedestrime), cărora se solviă 1250 fl. și 500 fl. pentru sare. Voievozii (căpitanii) Lugoșului și Caransebeșului aveau o plată de 600 fl., pentru mondir 400 fl., pentru sare 400 fl. ca dēnșii cu 200 husari să fie pururea la serviciul banului de Severin. La 1526 s'a trimis o deputațiune la regele în Buda, ca să pretindă o anumită sumă pe sēma armatei districtuale, care are să se pregătescă contra invasiunii turcești. Acesta deputațiune a fost reu primită și spedată acasă cu 15 fl., dar pentru pregătirea armatei nu s'a dat nimic.

Căt a fost de mare numărul nobililor din Caransebeș, se potă vedē din subscrierea protestului făcut de ei, contra ingerințelor de a denumi indiviđi neindigenați de comiți în distr. Severinului. Un atare protest a fost scris în Caransebeș de: George Naiașu, Lazar Tornea, Ion Gerlișce, Mihai Pui, Mihai

Ivul, Nicolae Jurma, Ion Ular, Ion Criciovan, Ion Tornea, Ion Flore, Gavrița Jurma, Sigismund Simion, George Gerlișce, Nicolae Thot, Gavrița Lating.¹

Este constatat, că acest district potențându-se din ce în ce mai mult, a început a absorbi pe încetul pe celelalte districte. Primadată a absorbit Comjatul, apoi Illadia, așa că cam pe la secl. XVI a atras tōte districtele la sine, fără ca să mai lase umbră de ființă celorlalte, prin ce s'a dat o potențiată lovitură autonomiei naționale și s'a făcut posibil amestecul străinilor în drepturile și prerogativele românești, și în fine călcarea și nimicirea sancțiunii pragmatice ce a stipulat și precisat reciprocitatea de drept între românii bănațeni și regele Ungariei. Decă acesta absorbire nu se făcea, de sigur că nu așa ușor se putea știrbi existența districtelor.

Cu ocuparea austriacă, acestea perderi de drepturi au luat o otărire decisivă, ba acesta putere germanisătoare a proces atāt de injust cu poporul român din Bănat, că pe acesta nu numai l'a desmoștenit, l'a despropiat, l'a făcut, cu un cuvēt pribēg în propria lui patrie.

În meritul acesta, nobilii și posesorii puși în pribegire și haiducie, s'au adunat în Caransebeș pentru a protestă contra acestei călcări de drept a ginților. Turcii (*crebos Turcorum*) nu au comis acestea fără-de-legi, ce a comis urgia nemțescă, care a venit a stăpâni cu cultura sa vandalică și egoistă. Acest protest a fost subscris de o mulțime de proprietari nobili români, cari priviau cu lacrimi în ochi, cum domeniile lor, proprietățile lor câștigate de ei și de proavii lor, le ține, — pe dreptul celui mai tare — fiscul statului! Protestul subris au fost dus la Viena de Ioan Fiat și Mihai Talian, ca să pretindă redarea posesiunilor. Ce efect a avut acest protest, îl șcim din aceea impregiurare, că numai decăt 500 de nobili au luat straița cerșitoriei, emgrând în Transilvania, de a schimbă nobilimea cu ciobănia.

Comunitățile, cari făceau întregitatea districtului Caransebeș, erau: Mērul, Andrileşci, Arstag, Bania, Brad, Bezna, Bogotin, Bolnavița, Borlova, Buciu, Ci-reșul, Cernețiu, Dolin, Domania, Bela Reca, Temiș, Gradișce, Glimboca, Satul lui Novac, Glinu, Golețiu, Giuro, Halandia, Hanzarova, Hideg patak, Bocoșnița, Bizere, Ilova, Jabulena, Ius, Calova, Caransebeș, Cereg, Criva, Copaș, Corbul, Cornea, Cornereva, Crocma, Cuptore, Cuselia, Crușovaț, Lozma, Vozești, Lunca, Viția, Maciova, Mațicani, Manga, Mătecani, Mal, Mehadica, Var, Mihailenț, Miraja, Moeris, Mușcel, Nōr, Nireș, Obreșia, Ohaba, Ohaba-Cortia, Armeniș, Padeș Pataș, Petnic, Petrosnița, Plese, Pridian, Prigor, Pripileț, Pishovan, Pojan, Pajanița, Ruen, Hugova, Rafna, Racovița, Ratconia, Sōport, Slobozeni, Săcel, Sodova, Savoii, Slatina, Taria, Teregova, Tudorovița, Vaislova, Valea-mare, Vălișora, Vercerova, Valasca, Zorrișce, Zlos.

(Va urmă.)

V. Grozescu.

Cugetări.

Cei mai mulți ȃmeni întrebunțeză o parte a vieței, spre a se face nenorociți în cealaltă parte.*

Acei cari persecută pe ȃmenii mici, nu pot fi ȃmeni mari.*

Adeseori te bucuri mai puțin de ceea ce obții, decăt de ceea ce speri.

¹ Pesty F. Szrény Hajdana.

Dela București.

Teatrul Național: Voevodul țiganilor, Oedip-Rege, Hamlet. —
Autorii, diariștii și diarele. — Chiar ca la noi.

Pe timpul petrecerii mele în capitala României vizitez cu sirguintă reprezentațiunile Teatrului Național. Me interesează de el mult și ca de artă și ca de limbă. Nicăiri arta și limba națională nu se poate manifesta mai invederat ca și acolo. Cu plăcere constat, că în ambele privințe am vădit progres.

Arta teatrală română datază de vr'o 50 ani și mai bine, decât adevărat s'au fondat primele teatre în Iași și București. Neavând înse spriginul material și moral în măsura în care i competea, n'a făcut un progres, după cum ar fi putut. În România au fost și sunt de suplinit atâte lucruri grabnice, încât nu-i mirare decât conducătorii destinelor țării, nu au avut timp să se gândească mai serios și la spriginirea teatrului. În timpul de acuma înse, când a venit rândul instituțiilor culturale, guvern și cameră ar trebui să-și aducă aminte și de Teatrul Național și să-i dea un sprigin mai cum se cade.

Considerând micul ajutor de pân' acuma, nu-i mirare, că teatrul n'a putut lua avântul potrivit existenței sale de peste 50 de ani! Pretotindeni guvernele aduc mari jertfe pentru înflorirea artei teatrale; în principatele române, și mai târziu în România de astăzi, ceea ce s'a făcut în asta privință, a fost numai pro forma; pe când alte instituții erau spriginite cu prisos, Thalia română primia numai niște sfărături. În loc ca conducerea să fie indicată și controlată de guvern, Teatrul se dedea pe mâna unor întreprindători particulari, cari sub greutatea răspunderii materiale, nu mai puteau face artă după cum poate doriau, ci erau siliți a se servi de orice mijloc, numai să-și scotă paralele și să-și asigureze pânea de toate zilele.

Astfel ei trebuiau să caute gustul publicului, să dea tot piese care-i plac mulțimei: farse, bufonerii, feriori și alte spectacule; er lucrările de valoare literară, originale câte erau și străine câte se puteau traduce, lucrări menite a poartă gustul și a răspândi cultura intelectuală, remaseră uitate cu totul în cartonele așa numitelor »direcțiuni.« Se înțelege, că în astfel de circumstanțe n'a putut fi vorba de artă și Teatrul numit »Național« a căzut la nivelul unor teatre de mahala.

În anii din urmă înse și guvernul ș-a venit în ori. A început să arunce o căutătură de ochi și asupra Teatrului Național. Sistemul de întreprindători s'a suprimat, în locul lui s'a introdus cel de societari. Nici acesta nu corespunde cerințelor artei în România, dar totuș a produs un rezultat orecare și pe terenul artistic. Piesecele cele mai frecventate ale stagiunii trecute au fost, ce e dreptul, operetele; dar mai multe seri sala s'a deschis și pentru piese clasice. »Voevodul țiganilor« s'a jucat de vr'o trei-deci de ori, dar »Hamlet« încă au fost aplaudat în mai multe rânduri de săli pline.

Succesul cel mare material al stagiunii trecute a fost opereta »Voevodul țiganilor.« Săptămâna ce-o petrecui acolo, s'a jucat de trei ori. Eră pare-mi-se a 25-a reprezentație, la care asistai și sala totuș fu indesuită. Afluița și entuziasmul mare mi s'a explicat când apărui pe scenă Julian, întimpinat d'un viitor de aplause. Jucând rolul negustorului de porci Jupan, el face din figura acésta un prototip de ungur

neș care vorbește reu românește. Acésta înfătoșare i inspiră o mulțime de situațiuni comice, pe care le și exploază de minune. Și când gura i se împiedică și nu găsește cu graba cuvântul potrivit, exclamă necăsit: »Ize — no! Ize — no!« Cât risul își storce lacrimi și aplausele nu mai încetază. De sigur, cel mai mare artist actual al teatrului din București, e comicul Stefan Iulian.

Am avut ocasiunea să ved tot atunci și tragedia lui Sophocle »Oedip-Rege«, în care am aplaudat pe Nottara, nu numai pentru jocul seu, dar mai cu sémă pentru gustul d'a-și alege drept beneficiu o piesă clasică. Tinerimea i-a făcut ovațiuni. Dar sala n'a fost prę plină.

»Hamlet« a intrunit mai multă lume. Manolescu și Romanesca au emulat spre a-și dobândi laurii. Publicul i-a împărțit egal la amândoi. Reprezentațiunea a durat aproape până la unul după miezul-noptii. Tinerimea le a desprins caii din trăsura și a tras-o ênsaș. Asta a fost cea din urmă reprezentație de dramă în stagiunea trecută.

Să sperăm că cea viitoare va fi mai rodnică în piese originale. Dar ca să se realizeze acésta speranță, este de dorit ca direcțiunea să spriginască mai mult pe autorii cari i se prezintă.

Bieții autori!

Ei pretotindene sunt întimpinați cu recelă. Cei ce se ocupă cu științele, n'au public; beletristica atrage numai cetitori, nu înse și cumpărători; artiștii trebuie să ia lumea în cap, de vreu să trăască; numai gazetarii sunt cetiți, decât publică știri de senzație. Revistele: »Convorbiri Literare« și »Revista Nouă« abia o duc de ași pe mâne; diarul cel mai răspândit e »Universul«, care apare în toate zilele ilustrat și publică tot felul de omoruri și întemplări ce-ți fac peryl măciucă.

Neavând spriginul dorit, diaristica nici nu s'a putut aventă la nivelul diarelor din apus. Afară de 2—3, celelalte toate nu sunt la înălțimea unui public cult. Etă și motivul, pentru care presa bucureșcenă n'are autoritatea presei din alte capitale. Dar mai este o cauză pentru care nu poate avé, și anume că multe din diarele ce apar zilnic, nu sunt fondate în vederea unui scop înalt, ci numai spre a servi interesele cutării și cutării om cu bani, care plătește niște »băeți« ca să-l laude și să-l deaime pe potrivnicul seu, într'un diar anume fondat spre scopul acela.

Dar apoi de multe ori și cetim în ele niște lucruri, cu cari nu suntem obișnuiți prin diarele serioase din alte părți. Ne mirăm, ba chiar ne scandalisăm, când le cetim; la noi ele ar produce o indignațiune generală. La București nimene nu se supără, nu produc decât un zimbet și o singură exclamație: »Fleac!«

Tocmai în săptămâna aceea un diar a scris despre directorul unui diar, pe care-l combătea, că acela ș-a perdut mințile și a fost transportat la balamuc (casă de nebuni).

Amicii acestuia algerară spërtați să vedă ce-i; și se convinséră rîdend, că totul a fost numai o glumă, ce »are haz.« N'am auzit să se fi revoltat nici unul. Er opiniunea publică doră nici n'a luat act de totă »secatura.«

În plimbările mele pe la diferitele redacțiuni, am discutat multe de-aceste. În particular toți își recunosc greșelile; dar când se pun să-și facă diarul, îl fac tot în genul de mai înainte. Așă-i place publicului. Și este o regulă de obște, că diaristul trebuie să se acomodeze publicului.

Redacțiunea unei reviste literare înse me făc să gândesc, că sunt tocmai acasă. Găsii mēsa redac-

țională încărcată de epistole și în mijlocul lor pe directorul scriind.

— Ce scrii? — îl întrebai. O dramă sau o novelă?

— Aș! Scriu abonaților să-și răfuască abonaamentele!

Iosif Vulcan.

Bucuria mamei.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Vera cu miile sale de farmece a revărsat viața asupra parcului frumos.

Mama fericită ese și ea cu fetița sa la plimbare să se deslăteze în natură și să facă bucurie fiicei sale.

Și cum se uită la ea și cum se jocă cu dânsa, deodată par că se întrebă: Cine are mai mare bucurie? Eu sau ea?

Noi credem, că mama.

I. H.

Literatură și arte.

Știri literare și artistice. *Dl N. Beldiman* are să publice în »Buletinele Societății de antropologie« din Paris un studiu asupra obiectelor arheologice descoperite de dsa la Cucuteni. — *Dl Dimitrie Teleor* va scote în curând în editura librăriei Samitca din Craiova un volum de poezii intitulat: »Chipuri și priveliști.« — *Monumentul lui Eminescu.* Comitetul pentru ridicarea unui monument pe mormântul poetului Eminescu a strâns până acuma 5084 franci. — *Statua lui Gheorghe Asaky* lucrată în marmoră, fiind gata, este espusă câteva zile în atelierul dlui Georgescu care a lucrat-o, București, strada Primăverei nr. 25. — *Dlul Gr. Olănescu* i s'a acordat medalia »Benemerenti« pentru lucrările sale asupra vânilor.

Memoria lui Eminescu. Vorbele mari despre pierderea lui Eminescu n'au produs nici măcar atâta rezultat serios, să se fi putut pune o piatră comemorativă la mormântul lui, care nici azi n'are alt semn decât »teiu verde.« La aniversarea morții poetului, studenții universitari din București și alți admiratori ai lui, s'au dus la mormântul lui și au depus pe acela o cunună de lauri, cu inscripțiunea: »Tinerimea universitară, lui Mihail Eminescu, iubitului nostru poet.« »Românul« află, că bustul lui Eminescu, ce va fi așezat în orașul natal al poetului, va fi terminat cel mult în septembrie. Indată ce se va strînge suma de 10,000 lei, se va comanda și un monument frumos ce va fi așezat pe mormântul lui Eminescu; — până acuma nu s'a strâns decât cinci mii și câteva sute.

»Românul« despre nr. nostru jubilar scrie acestea: »Numărul festiv al »Familiei« dlui Iosif Vulcan a apărut. Acest număr excepțional apare ca interesant album, cum rar ni e dat să vedem în librăria noastră. Penele cele mai distinse s'au întâlnit aci spre a da concursul lor neobositului luptător de dincolo, dlui Vulcan.«

Crângă ilustrat. Ilustrațiunile talentatului pictor Teodor Bucliu la »Amintirile« lui Crângă, sunt espuse de către editori în vitrinele magaziei dlui Hirsch în București. Aceste ilustrațiuni, scrie »Românul« sunt la număr de 7 și represintă următoarele subiecte: »Cetatea Neamțului la 1848« (restituție după Bouquet), »Copacul cu cuibul pupăzei, o vedere a Broștenilor, o vedere a satului Humulești« (locul natal al lui Crângă), »Casa în care a copilărit Crângă

la Humulești«, »O vedere a Ceahlăului«, (din dealul Pașcanilor), »Casa lui Grângă dela Iași.« Clișeurile vor fi efectuate la Paris cu ocaziunea călătoriei dlui A. D. Xenopol în vacanție.

»Preotul Român« și »Amicul Familiei.« Redactorul acestor două foi, dl Nicolae F. Negruț, anunță în diare că pentru căutarea sănătății sale fiindu-i recomandată din partea medicilor o viață liniștită și fără muncă, în o climă mai sănătoasă, se vede astrîns a se retrage cu totul de pe arena publicității. În urmarea acesteia, »Preotul Român« și »Amicul Familiei« au să înceteze, decât nu se va află cineva dintre scriitorii noștri, care să continue redactarea și editarea aceloră, de sine se înțelege, că pe propria răspundere și propriul folos. Cei ce doresc a reflectă la foile aceste sau la una din ele, sînt poștiți a se adresa la tipografia »Aurora« în Gherla. La cas când nu s'ar află nimeni să le continue, ele vor apăre totuș până la finele acestui an sub ingrijirea unui colaborator intern, pentru ca abonații cari au plătit tot anul să n'aibă pagubă.

Documentele lui Hurmuzachi. A apărut un nou volum din documentele privitoare la istoria Românilor culese de Eudociu de Hurmuzachi. Acest volum cuprinde documentele despre anii 1346 până la 1450, două documente slavone (1198—1459), precum și portretul lui Mircea-cel mare și al fiului seu Mihail.

»Epistole către un preot tînăr«, de Aloisiu Melcher, director al locului de peregrinagiu »Unsers Herrn Ruhe« și inspect. școl., traduse de membrii societății de lectură »Inocențiu M. Clain«, în Blaș, a apărut în tipografia seminarului archidiecezan de acolo.

Comedii. A apărut de sub tipar la București o broșură intitulată: »Trei comedii complete«, compoziții și prelucrări de artistul Ion Lupulescu.

Diare noue. *Bardul*, diar literar și științific, a apărut la Iași; în nr. 1 publică o dramă în 2 acte și 2 tablouri cu numele: »Eminescu.« — *Armonia*, diar politic, a apărut la Tecuciu în România. — *Aquila română*, un alt diar politic, a apărut în Rîmnicul-Sărat. — *Inainte* e organul unui grup de israeliți români, apărut de curând la București. — *Schinteia* ese la Pitești.

Teatru și muzică.

Știri teatrale și musicale. *Carmen Sylva* a dat voie ca operele ei declamatorice să se pōtă represintă la Viena în folosul reuniunii centrale pentru prevederea cu vipt a băeților săraci. — *Dșōra Agata Bârșescu* a părăsit Burgtheaterul din Viena și în curând va plecă la Hamburg, unde a fost angajată cu condițiuni mai favorabile. — *Dl P. Gusty*, regisor al Teatrului Național din București, care a localizat cu succes câteva piese, se află în Viena, unde studiază punerea în scenă a mai multor comedii, operete etc.; de acolo, ne spune »Românul«, se va duce la Berlin și la Paris. — *Dșōra Popovici* din România, care studiază acuma la conservatorul din Paris, ca elevă a profesorului Bussine, va cântă ca piesă de examen partea »Donei Ana« din »Don Juan« a lui Mozart. — *Tenorul Gabrielescu* debuteză cu mare succes la Montevideo, unde stagiunea a început cu »Aida.« — *Tenorul Dumitrescu*, care trece din succes în succes în Italia, a primit un angajament la Atena pentru două luni.

Dra Alma de Dunca-Sohiau. Un public numeros indesuia până în ultimul unghiu sala Redutei din Budapesta la 21. a lunei tr., unde se ținea examenul claselor superioare de pian a elevelor conservatorului

de musică. Ultimul număr al variatei programe fu implinit de dra Alma de Dunca-Schiau cu »parafraza« de Liszt pe »Rigoletto.« Succesul ce a avut, jocul se la acest examen, a întrecut toate așteptările, a mărturisit-o însuși bătrânul director al conservatorului. La terminarea piesei sale, nu numai că sala resună de aplause, dar toate autoritățile musicale prezente, împreună cu profesori și directorul conservatorului, încungiurară pe juna elevă spre a-i strînge mâinile și a o felicita pentru jocul seu atât de briliant, plin de simțiment și eleganță. A fost un adevărat triumf. Nici s'a mai opus, ca obiceiuit, direcțiunea, ca dra Dunca să primescă splendidele buchete ce i s'au oferit. Intre primii cunoscători de musică și admiratori ai talentului drei Dunca s'a remarcat principele Ghica, consulul general al României, care a asistat la concert împreună cu întregul consulat și a oferit junei sale compatriote un buchet de rose din cele mai rare. Dra Alma de Dunca-Schiau s'a distins acest an și la esoposițiunea școlii de desen și pictură, unde niște struguri ai sei, in aquarel, atrag atențiunea asupra deosebitului seu talent in arta picturii.

Teatru National in Iasi. S'a numit o comisiune de către ministerul cultelor din România, pentru ca să hotărască locul, prețul și toate celelalte amănunte privitoare la construcțiunea unui teatru național la Iasi. Suma ce se destinează pentru această construcțiã este de lei 600,000.

Esamen musical. La incheierea anului școlar, esamenul elevelor din școlã civilã de fete din Sibiu a Asociațiunii transilvane s'a terminat printr'un esamen musical și declamatoric, cu următoarea programã: 1, »Limba românescã«, poezie de G. Sion, declamatã de Mileva Pavlovici; 2, »Bardului dela Mîrcești«, poezie de Carol Scrob, declamatã de Minerva Cosma; 3, »Doinã țerãnescã« de I. Wiest, esecutată pe pian de Glicheria Popescul; 4, »La sonambule« de Bellini, tantasiã de Winkler, esecutată pe pian de Virginia Gall; 5, »Sonate A-moll« de Reineche, esecutată pe pian de Aglaia Lupu; 6, »Steluța« de Spindler, esecutată pe pian de Victoria Branîșce; 7, »Wachtelruf« de Krug, esec. pe pian de Valeria Moldovan; 8, »Der Kordonist«, poezie de N. Vogel, declamatã de Eugenia Mateiu; 9, »A kêt ărvã«, poezie de Garay I., declamatã de Măriora Petruț; 10, »Mircea cel mare și solii«, poezie de D. Bolintinean, declamatã de Aurora Pavlovici; 11, »Études« esecutate pe violã de Adelinea Piso cu acompaniare pe pian de Maria Waltner; 12, »Valse pentru patru mâni« de F. Chopin, esecutate pe pian de surorile Lucia și Valeria Feier; 13, »La Traviatta« de Verdi, esecutată pe pian de Flora Pavlovici; 14, »Steeple chase« de Lange, esecutată pe pian de Aurora Pavlovici; 15, »Le rossignol« de Döhler, esecutată pe pian de Maria Waltner; 16, »Groza«, poezie de V. Alecsandri, declamatã de Letiția Roșca; 17, »L'ange et l'enfant« de I. Reboul, declamatã de Aglaia Lupu; 18, »Pókainé« de Gyulai Pál, declamatã de Maria Oniț; 19, »Dömnã lui Neagoe«, poezie de D. Bolintinean, declamatã de Victoria Suci; 20, Trei cãntece: a) »Norii« poezie de V. Alecsandri, b) »Flörea 'n câmp« poezie de M. Poni, c) »La un nor«, poezie de D. Bolintinean, musica de T. Popovici, esecutate de toate elevele.

»**Silvia Walzer**«, dedicație domnului Stefan Velovan, de Anton Sequens, profesor de musicã la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș, a apărut la Albert I. Gutmann in Viena. Prețul e 90 cr. și se pöte cãpeta la librãria diecesanã din Caransebeș.

Colecțiune de cãntece naționale e titlul unui caet de note musicale, datorite cunoscutului chitarist din București Nastase Ionescu. Aceste cãntece se recomandã prin caracterul lor original și plăcut.

Concerte. Mai mulți elevi ai seminarului »Andreian« din »Sibiu vor arangia in 1/13 iulie a. c. in Alba-Iulia un concert impreunat cu joc in favorul bibliotecei școlii populare. Din Alba-Iulia vor face excursiune prin munții apuseni și in trecerea lor prin pãrțile acelea, vor concertã in 5/17 iulie in Abrud, 6/20 iulie in Brad. 7/20 iulie in Brad. 8/20 iulie in Brad. 9/20 iulie in Brad. 10/20 iulie in Brad. 11/20 iulie in Brad. 12/20 iulie in Brad. 13/20 iulie in Brad. 14/20 iulie in Brad. 15/20 iulie in Brad. 16/20 iulie in Brad. 17/20 iulie in Brad. 18/20 iulie in Brad. 19/20 iulie in Brad. 20/20 iulie in Brad. 21/20 iulie in Brad. 22/20 iulie in Brad. 23/20 iulie in Brad. 24/20 iulie in Brad. 25/20 iulie in Brad. 26/20 iulie in Brad. 27/20 iulie in Brad. 28/20 iulie in Brad. 29/20 iulie in Brad. 30/20 iulie in Brad. 31/20 iulie in Brad. 1/21 iulie in Brad. 2/21 iulie in Brad. 3/21 iulie in Brad. 4/21 iulie in Brad. 5/21 iulie in Brad. 6/21 iulie in Brad. 7/21 iulie in Brad. 8/21 iulie in Brad. 9/21 iulie in Brad. 10/21 iulie in Brad. 11/21 iulie in Brad. 12/21 iulie in Brad. 13/21 iulie in Brad. 14/21 iulie in Brad. 15/21 iulie in Brad. 16/21 iulie in Brad. 17/21 iulie in Brad. 18/21 iulie in Brad. 19/21 iulie in Brad. 20/21 iulie in Brad. 21/21 iulie in Brad. 22/21 iulie in Brad. 23/21 iulie in Brad. 24/21 iulie in Brad. 25/21 iulie in Brad. 26/21 iulie in Brad. 27/21 iulie in Brad. 28/21 iulie in Brad. 29/21 iulie in Brad. 30/21 iulie in Brad. 31/21 iulie in Brad. 1/22 iulie in Brad. 2/22 iulie in Brad. 3/22 iulie in Brad. 4/22 iulie in Brad. 5/22 iulie in Brad. 6/22 iulie in Brad. 7/22 iulie in Brad. 8/22 iulie in Brad. 9/22 iulie in Brad. 10/22 iulie in Brad. 11/22 iulie in Brad. 12/22 iulie in Brad. 13/22 iulie in Brad. 14/22 iulie in Brad. 15/22 iulie in Brad. 16/22 iulie in Brad. 17/22 iulie in Brad. 18/22 iulie in Brad. 19/22 iulie in Brad. 20/22 iulie in Brad. 21/22 iulie in Brad. 22/22 iulie in Brad. 23/22 iulie in Brad. 24/22 iulie in Brad. 25/22 iulie in Brad. 26/22 iulie in Brad. 27/22 iulie in Brad. 28/22 iulie in Brad. 29/22 iulie in Brad. 30/22 iulie in Brad. 31/22 iulie in Brad. 1/23 iulie in Brad. 2/23 iulie in Brad. 3/23 iulie in Brad. 4/23 iulie in Brad. 5/23 iulie in Brad. 6/23 iulie in Brad. 7/23 iulie in Brad. 8/23 iulie in Brad. 9/23 iulie in Brad. 10/23 iulie in Brad. 11/23 iulie in Brad. 12/23 iulie in Brad. 13/23 iulie in Brad. 14/23 iulie in Brad. 15/23 iulie in Brad. 16/23 iulie in Brad. 17/23 iulie in Brad. 18/23 iulie in Brad. 19/23 iulie in Brad. 20/23 iulie in Brad. 21/23 iulie in Brad. 22/23 iulie in Brad. 23/23 iulie in Brad. 24/23 iulie in Brad. 25/23 iulie in Brad. 26/23 iulie in Brad. 27/23 iulie in Brad. 28/23 iulie in Brad. 29/23 iulie in Brad. 30/23 iulie in Brad. 31/23 iulie in Brad. 1/24 iulie in Brad. 2/24 iulie in Brad. 3/24 iulie in Brad. 4/24 iulie in Brad. 5/24 iulie in Brad. 6/24 iulie in Brad. 7/24 iulie in Brad. 8/24 iulie in Brad. 9/24 iulie in Brad. 10/24 iulie in Brad. 11/24 iulie in Brad. 12/24 iulie in Brad. 13/24 iulie in Brad. 14/24 iulie in Brad. 15/24 iulie in Brad. 16/24 iulie in Brad. 17/24 iulie in Brad. 18/24 iulie in Brad. 19/24 iulie in Brad. 20/24 iulie in Brad. 21/24 iulie in Brad. 22/24 iulie in Brad. 23/24 iulie in Brad. 24/24 iulie in Brad. 25/24 iulie in Brad. 26/24 iulie in Brad. 27/24 iulie in Brad. 28/24 iulie in Brad. 29/24 iulie in Brad. 30/24 iulie in Brad. 31/24 iulie in Brad. 1/25 iulie in Brad. 2/25 iulie in Brad. 3/25 iulie in Brad. 4/25 iulie in Brad. 5/25 iulie in Brad. 6/25 iulie in Brad. 7/25 iulie in Brad. 8/25 iulie in Brad. 9/25 iulie in Brad. 10/25 iulie in Brad. 11/25 iulie in Brad. 12/25 iulie in Brad. 13/25 iulie in Brad. 14/25 iulie in Brad. 15/25 iulie in Brad. 16/25 iulie in Brad. 17/25 iulie in Brad. 18/25 iulie in Brad. 19/25 iulie in Brad. 20/25 iulie in Brad. 21/25 iulie in Brad. 22/25 iulie in Brad. 23/25 iulie in Brad. 24/25 iulie in Brad. 25/25 iulie in Brad. 26/25 iulie in Brad. 27/25 iulie in Brad. 28/25 iulie in Brad. 29/25 iulie in Brad. 30/25 iulie in Brad. 31/25 iulie in Brad. 1/26 iulie in Brad. 2/26 iulie in Brad. 3/26 iulie in Brad. 4/26 iulie in Brad. 5/26 iulie in Brad. 6/26 iulie in Brad. 7/26 iulie in Brad. 8/26 iulie in Brad. 9/26 iulie in Brad. 10/26 iulie in Brad. 11/26 iulie in Brad. 12/26 iulie in Brad. 13/26 iulie in Brad. 14/26 iulie in Brad. 15/26 iulie in Brad. 16/26 iulie in Brad. 17/26 iulie in Brad. 18/26 iulie in Brad. 19/26 iulie in Brad. 20/26 iulie in Brad. 21/26 iulie in Brad. 22/26 iulie in Brad. 23/26 iulie in Brad. 24/26 iulie in Brad. 25/26 iulie in Brad. 26/26 iulie in Brad. 27/26 iulie in Brad. 28/26 iulie in Brad. 29/26 iulie in Brad. 30/26 iulie in Brad. 31/26 iulie in Brad. 1/27 iulie in Brad. 2/27 iulie in Brad. 3/27 iulie in Brad. 4/27 iulie in Brad. 5/27 iulie in Brad. 6/27 iulie in Brad. 7/27 iulie in Brad. 8/27 iulie in Brad. 9/27 iulie in Brad. 10/27 iulie in Brad. 11/27 iulie in Brad. 12/27 iulie in Brad. 13/27 iulie in Brad. 14/27 iulie in Brad. 15/27 iulie in Brad. 16/27 iulie in Brad. 17/27 iulie in Brad. 18/27 iulie in Brad. 19/27 iulie in Brad. 20/27 iulie in Brad. 21/27 iulie in Brad. 22/27 iulie in Brad. 23/27 iulie in Brad. 24/27 iulie in Brad. 25/27 iulie in Brad. 26/27 iulie in Brad. 27/27 iulie in Brad. 28/27 iulie in Brad. 29/27 iulie in Brad. 30/27 iulie in Brad. 31/27 iulie in Brad. 1/28 iulie in Brad. 2/28 iulie in Brad. 3/28 iulie in Brad. 4/28 iulie in Brad. 5/28 iulie in Brad. 6/28 iulie in Brad. 7/28 iulie in Brad. 8/28 iulie in Brad. 9/28 iulie in Brad. 10/28 iulie in Brad. 11/28 iulie in Brad. 12/28 iulie in Brad. 13/28 iulie in Brad. 14/28 iulie in Brad. 15/28 iulie in Brad. 16/28 iulie in Brad. 17/28 iulie in Brad. 18/28 iulie in Brad. 19/28 iulie in Brad. 20/28 iulie in Brad. 21/28 iulie in Brad. 22/28 iulie in Brad. 23/28 iulie in Brad. 24/28 iulie in Brad. 25/28 iulie in Brad. 26/28 iulie in Brad. 27/28 iulie in Brad. 28/28 iulie in Brad. 29/28 iulie in Brad. 30/28 iulie in Brad. 31/28 iulie in Brad. 1/29 iulie in Brad. 2/29 iulie in Brad. 3/29 iulie in Brad. 4/29 iulie in Brad. 5/29 iulie in Brad. 6/29 iulie in Brad. 7/29 iulie in Brad. 8/29 iulie in Brad. 9/29 iulie in Brad. 10/29 iulie in Brad. 11/29 iulie in Brad. 12/29 iulie in Brad. 13/29 iulie in Brad. 14/29 iulie in Brad. 15/29 iulie in Brad. 16/29 iulie in Brad. 17/29 iulie in Brad. 18/29 iulie in Brad. 19/29 iulie in Brad. 20/29 iulie in Brad. 21/29 iulie in Brad. 22/29 iulie in Brad. 23/29 iulie in Brad. 24/29 iulie in Brad. 25/29 iulie in Brad. 26/29 iulie in Brad. 27/29 iulie in Brad. 28/29 iulie in Brad. 29/29 iulie in Brad. 30/29 iulie in Brad. 31/29 iulie in Brad. 1/30 iulie in Brad. 2/30 iulie in Brad. 3/30 iulie in Brad. 4/30 iulie in Brad. 5/30 iulie in Brad. 6/30 iulie in Brad. 7/30 iulie in Brad. 8/30 iulie in Brad. 9/30 iulie in Brad. 10/30 iulie in Brad. 11/30 iulie in Brad. 12/30 iulie in Brad. 13/30 iulie in Brad. 14/30 iulie in Brad. 15/30 iulie in Brad. 16/30 iulie in Brad. 17/30 iulie in Brad. 18/30 iulie in Brad. 19/30 iulie in Brad. 20/30 iulie in Brad. 21/30 iulie in Brad. 22/30 iulie in Brad. 23/30 iulie in Brad. 24/30 iulie in Brad. 25/30 iulie in Brad. 26/30 iulie in Brad. 27/30 iulie in Brad. 28/30 iulie in Brad. 29/30 iulie in Brad. 30/30 iulie in Brad. 31/30 iulie in Brad. 1/31 iulie in Brad. 2/31 iulie in Brad. 3/31 iulie in Brad. 4/31 iulie in Brad. 5/31 iulie in Brad. 6/31 iulie in Brad. 7/31 iulie in Brad. 8/31 iulie in Brad. 9/31 iulie in Brad. 10/31 iulie in Brad. 11/31 iulie in Brad. 12/31 iulie in Brad. 13/31 iulie in Brad. 14/31 iulie in Brad. 15/31 iulie in Brad. 16/31 iulie in Brad. 17/31 iulie in Brad. 18/31 iulie in Brad. 19/31 iulie in Brad. 20/31 iulie in Brad. 21/31 iulie in Brad. 22/31 iulie in Brad. 23/31 iulie in Brad. 24/31 iulie in Brad. 25/31 iulie in Brad. 26/31 iulie in Brad. 27/31 iulie in Brad. 28/31 iulie in Brad. 29/31 iulie in Brad. 30/31 iulie in Brad. 31/31 iulie in Brad. 1/1 iulie in Alba-Iulia, in grãdina otelului »La sóre.« 1, a) »Serenadã«, cor de Marschner; b) »Sunt soldat«, cor de G. Dima. 2, »Fantasiã brilantã«, de J. Leybach, pentru piano, esecutată de dșora Lucreția Coșeriu. 3, a) »Bucurii nevinovate«, cor de C. Spohn; b) »Corónã cufundatã«, cor de H. Bönicke. 4, »Sera de Crãciun«, solo de bas de Rubinstein. 5, »Vieta țiganilor«, cor acompaniat de piano, de B. Schuman. 6, »Șcii tu mândrã«, solo de bas de G. Dima. 7, a) »De-aș fi iubit«, cor de N. Popovici; b) »Etã diua triumfalã«, cor de A. Humpel.

Gazetã musicalã. »Romãnul« scrie: In curẽnd va apãre o gazetã musicalã, unicã in felul ei in țerã la noi. Se vor publicã numai compozițiuni originale de ale artiștilor noștri, ca: valsuri, hore, romãnte, polci, uverture etc. Nici un studiu, polemicã sãu informațiune musicalã nu-și va avẽ loc in colónele acestei reviste importante. Fundatorii noiei publicațiuni sperã in concursul tuturor compositorilor noștri și cred ca in fiecare lunã sã pöta da câte 4 bucãți musicale inedite. Trai lung!

Piese traduse. Dl Emil Nicolau, publicist bucureșcian, a presintat direcției Teatrului Național din București următoarele trei piese: »Réné«, piesã de moravuri sociale in 5 acte, de Emile Zola. »Dömnã și are diplomele« comedie intr'un act, localizatã dupã Albin Valabregue. »Castronul«, comedie de Ernest D'Hervilly. Acestã din urmã comedie a fost jucată pe scena »Comediei francesc« cu Coquelin. Una din aceste piese »Dna își are diplomele«, a fost acceptatã de a se presintã in stagiunea viitoare pe scena Teatrului Național. Celelalte doue, scrie »Romãnul« nu au fost încă cetite. — *Dl Nic. Tincu* la București a tradus comedia intr'un act al lui Valabregue: »Madame a ses brevets« și o va publicã sub titlul: »Bacalaureata.«

Biserica și școlã.

Știri bisericești și școlare. *Ilustra familie Moesonyi* a dãruit 50 fl. comunitãții bisericești Jabar, spre a putẽ continuã zidirea bisericei sale. — *Dl Iuliu Dan*, ales protopresbiter al Fãgãrașului, a fost intãrit ca atare și de cãtrã consistoriul plenar din Sibiu. — *Protopresbiter I al Brașovului* se va alege la 12 iulie n. in biserica cu chramul St. Nicolae din Scheiu, fiind comisar consistorial Pr. Cuvioșia Sa pãrintelui dr. Ilarion Pușcariu. — *Dl Teodor Bãiaș* și soția sa dna Maria n. Russu au cumpãrat pentru biserica din Cuzdrióra doue feșnice in lemn, in preț de 260 fl. — *Protopresbiter al Clușului* se va alege in ziua de 7 iulie n.; comisar consistorial e dl Moise Lazar. — *Dl Amos Frãncu* a fost promovat la gradul de doctor in drept de cãtrã universitatea din Budapesta.

Pr. Ssa episcopul Mihail Pavel al Orãzii-mari a dãruit inainte cu cãțiva ani 200 de buți de vin holodan seminarului gr. c. de bãeți de aici, ca vëndẽndu-se vinul, sã se creeze un fond din care sã se dea imbrãcãminte studenților sãraci adãpostiți in acel institut. Prin stãruința dlui canonic rector dr. Augustin Luran, vëndẽndu-se vinul cu 25,000 fl., generosul prelat a mai dãruit spre scopul acela 5000 fl.,

astfel acum fondul întreg se urcă la 30.000 fl., mărind pe vecie numele nemuritor al donatorului, care 'n tot anul își dobândește titluri noi la stima generală!

La Academia de drept din Oradea-mare au făcut cu succes esecelent al doile examen fundamentale și următorii tineri români: Paul Cipu, Constantin Gebeles, Gavril Chindriș, George Mathei și Ioan Nemet, al căror nume s'a publicat de către direcțiune în diarele locale și raportându-se ministerului, se vor publica și în diarul oficial.

Concursuri. Comitetul Asociațiunii transilvane publică concurs pentru de ceze stipendii de câte 50 fl. pentru acele eleve așezate în internatul Asociațiunii, ale căror părinți vor documenta, că au trebuință de ăreșcare ajutor la educațiunea fiicelor. Terminul e 10 august. — Acelaș comitet publică concurs pentru postul de învățătoare pentru lucrul de mână femeesc în școala sa civilă de fete. Terminul 31 iulie. Plata 240 fl.

Școalele române de fete din Sibiu au ținut esamenele lor la sfârșitul săptămânei trecute. Joi a fost esamenul școlei elementare, susținută de Reuniunea femeilor române, sub presiunea dnei Maria Cosma; ăr vineri și sâmbătă al școlei civile. Resultatul în ambele locuri a mulțumit pe toți și a făcut onoare corpului didactic. După esamenul musical, despre care raportarăm în alt loc, directorul de studii dl Ioan Popescu a ținut o cuvântare ocazională, ăr la sfârșit a vorbit dl George Barișiu, presidentul Asociațiunii transilvane. Din partea bisericeii gr. or. a asistat Pr. Cuvioșia Sa dr. Ilarion Pușcariu; din partea bisericeii gr. c. părintele protopop Ioan Russu.

Societatea Inocențiu M. Clain a teologilor din Blaș s'a constituit pe anul viitor astfel. Președinte Nicolau Brânțeu, secretar Augustin Laurențiu, redactor **Aurel Poruțiu**, teologi de an. III, cassar I, Dionisiu P. Decei, cassar II Iuniu Brut Micu, teol. de an. II, controlor Ioan Hulea și bibliotecar Alesiu Pop, teologi de an. I Resteză alegerea notarului ședințelor din fiiurii primianiți.

La școalele medii gr. or. române din Brașov esamenelē s'au ținut și se țin astfel: la 18/30 iunie esamenul oral de maturitate cu cl. III comercială; la 26 și 27 iunie v. esamenul oral de maturitate cu cl. VIII gimnasială. Esamenelē cealalte în 22, 23 și 24 iunie v.

Damele române n'au respuns cu destulă căldură la apelul din St. Nicolae-mare, din Torontal, spre a trimite obiecte pentru loteria filantropică, în folosul școlei de acolo. Acum dar comitetul le rogă de nou, ca până la 10 august să trimită obiecte de acele, la adresa dnei Emilia Halic, presidenta comitetului arangiator. Școala, în al cărei folos se arangeză loteria asta, e gata și e forțe frumoasă, a costat 5600 fl. Tragerea loteriei se va face în 24 august.

Despărțământul Seliște al Reuniunei învățătorilor români gr. or. din districtul Sibiului va ținē adunarea sa generală în 6 iulie n. în sala cea mare a școlei din Seliște, sub presiunii dlui dr. Nicolae Maier, secretar dl Nic. Neamțu. Se va face o dare de sēmă asupra resultatului esamenelor anuale din protopresbiterat; apoi învățătorul I. Bratu din Tilișca va ținē o prelegere teoretică.

Ce e nou ?

Hymen. Dl. Petru Popescu, absolvent de teologie din diecesa Orăđii-mari, la 26 l. c. s'a cununat cu dșora Irina Diț, fiica dlui Mihai Diț paroc gr. c. ruten de Oradea-mare. Actul cununiei s'a sevērșit de Rds. D. preposit Teodor Kóváry; nași au fost dl dr.

Felician Bran archivar episcopesc și dna Irina Pop n. Antal, parnimfă dșora Serena Șipoș din Vad. — *Dl Diamandi Ioan Dușoiu*, fiul dlui Ioan Dușoi, negustor în Brașov, și-a incredințat de soție pe dșora Fabiola Eugenia Pitiș, fiica dlui Radu Pitiș avocat în București. — *Dl Vincentiu Nicóra*, profesor la gimnasiul de stat, cu limba de propunere italiană, în Fiume, la 30 iunie s'a cununat acolo cu dșora Olga Hribar.

Șciri personale. *Maj. Sa monarcul* va sosi în 12 septembrie diminēta la Oradea-mare, ăr sēra se va duce la Székelyhid, unde va asistă la manevrele militare, care se vor ținē acolo. — *Dl Mihail Gyenge*, subnotar la tribunalul din Sighetul-Marmației, a fost numit subjude la judecătoria din Vișeu-de-sus. — *Dl dr. Augustin Muntean*, care ș-a făcut practica advocațională în Brașov, a depus censura de avocat la Mureș-Oșorhei și-și va deschide cancelăria în Făgăraș.

Academia Română. Dl V. A. Urechia a citit de curēnd la Academia din București un document dela 1782, prin care vodă Nicolae Caragea opreșce havidururile în cafenele. În acel ordin se spune, că nimeni n'are voe să se adune în cafenea să vorbescă reu în contra domnului și a funcționarilor.

Dl V. Alecsandri s'a rentors din Paris la București, unde ș-a dat dimisia din postul de ministru plenipotențiar al României în Franța. Ilustrul poet va merge întēiu la Sinaia, unde petrece regina; de acolo se va duce la moșia sa Mircești. »Românul scrie, că poetul merge mai bine; în curēnd dsa va fi restabilit complet.

Reuniunea femeilor române din Arad și provinciă a ținut adunarea sa generală în 12 iunie n. sub presiunii dōmnei Aurelia Beles, luând parte și Pr. Ssa părintele episcop Ioan Mețian, carele invitat prin o deputațiune, fu intimpinat prin o cuvântare de către presidenta, la care episcopul respuse exprimându-și bucuria d'a vedē femeile române lucrând pentru cultura națională. Apoi secretarul dl P. Truța ceti raportul comitetului și al cassierei dna Rhea Silvia Ceontea, care se aprobară. Din aceste raporturi vedem, că Reuniunea în anul trecut a avut 175 membri; cassa s'a incheiat la sfârșitul anului 1889 cu suma de bani gata 4519 fl. 10 cr., afară de cei 5400 fl. votați prin sinod din cassa diecesană. Comitetul se compuse astfel: presidentă dna Aurelia Beles, vicepresidentă dna Rhea Silvia Ceontea, cassieră dna Barbara Antonescu, în comitet dna Mărioara T. Putici, ăr membru în comisiunea censuratōre dl Iosif Gall jude la tribunalul reg. din Arad. În sfârșit dl Aug. Hamsea a făcut propunerea, ca deorăce sinodul eparchial aradan din anul trecut a însărcinat consistoriul să stărue pentru înființarea unei școle de fete cu internat în Arad, Reuniunea aceșta, care urmăreșce acelaș scop, să intre în pertractări cu consistoriul pentru realizarea acestei idei și să potă cheltui spre acest scop din averea Reuniunii sumele ce vor fi de trebuință. Propunerea se primi.

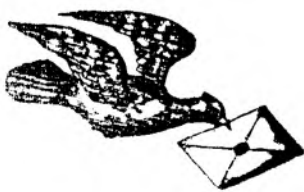
Reuniunea femeilor române selăgene va ținē adunarea sa generală în comuna Supurul-de-sus, la 4 august st. n. la de ce ore înainte de miēdăđi, sub presiunii dnei Clara Maniu, secretar dl Andrei Cosma. Membrii Reuniunii și toți aceia, cari se interesază de cultura femeii române, sânt poștiți a luă parte la aceșta adunare generală.

Petreceri de vēră. Reuniunea femeilor române din Arad și provinciă a dat la 12 iunie n. o petrecere cu joc în sala din pădurița orașului. De și timpul n'a fost favorabil, s'au adunat mulți, încât danțurile sociale: Romana și Quadrille au fost jucate de 60 de părechi. La bal a asistat și Pr. Ssa părintele episcop Ioan Mețian. — *La V. St. Ioana*, comitatul

Solnoc-Dăbâca, se va aranja la 13 iulie n. o petrecere de veră in folosul bisericeii și școlii gr. c. de acolo, in arena grădinei bisericeii. Pentru comitet sunt semnați dnii: Vasilie Pușcariu președinte, dr. Emil F. Negruț secretar, Nicolae Capdebo cassar, Ioan Chereștes controlor. — *Inteligința română din Bandul-de-Câmpie* și giur va aranja la 1/13 iulie o petrecere de veră. Venitul curat e destinat școlilor române de acolo. Comitetul arangiator se compune astfel: Filip Pop, președinte; Romul S. Orbeanu, v.-președinte; Zacharie Oprea, cassar; Stefan Russu, secretar; Stefan Tamaș, controlor; Ioan Hodoș, Iulius Truța, Ilariu Chendi, Petru Marin, Petru Gora, Paul Marion, Simion Tescariu, Alesandru Russu, Mariu Elecheș, Dionisiu Simon, Ioan Bucur, Aurel Domșa. — *Tinerimea română din Monor* și giur in Ardeal, comitatul Bistrița-Năseud, va aranja duminica la 20 iulie n. o petrecere de veră in grădina școlii fundamentale de acolo. Venitul curat este destinat in favorul școlii de fetițe, ce are să se inființeze la Monor. Pentru comitet sunt semnați dnii: Ioan Marginean președinte, Simeon Beșan vicepreședinte, Octaviu Harșian secretar, Grigorie Nicora cassar. — *Reuniunea sodalilor români din Cluș* va aranja la 12 iulie n. o petrecere de veră in grădina Stadler, in folosul fondului seu. Pentru comitet sunt semnați dnii: Basiliu S. Podobă președinte, Const. Pop vicepreședinte, Iacob Mureșan secretar, Tului Roșescu cassar, Grig. Borza controlor. — *Junimea română din giurul Șintereagului* in Ardeal va aranja la 1/13 iulie o petrecere de veră in Șintereag, in favorul bisericeii și școlii gr. c. de acolo. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte Ioan Rotar, cassar Demetrie Făgărășan, controlor V. Mureșan, membrii: A. Maerean, A. Chifa, A. Oltean, D. Patescu, G. Marțian.

Neorolôge. *Constantin I. Popasu*, comerciant și cetățan de frunte in Brașov, a murit acolo la 2/14 iunie. in etate de 68 ani. — *Ioan Vaida*, student de cl. IV gimnasială, fiul parocului gr. or. Teodor Vaida din Husaseu comitatul Biharia, a repostat la 1/13 iunie in etate de 15 ani; la inmormântare preotul Ioan Teorean țină cuvântare ocașională. — *Marcu Barbu*, ampioiat de telegrafie și poștă, a incetat din viață la Șag, in 28 iunie, lovit prin apoplexie de inimă.

Poșta redacțiunei.

Din incidentul jubileului „Familiei”, afară de cele publicate, am mai primit multe scrieri și felicitări. Scrierile, fără a indica incidentul care le-a produs, se vor publica din când in când; dar felicitările le vom păstra numai pentru noi. Usăm și de această ocașione, spre a mulțumi de nou tuturor, pentru pre onorifică distincțiune ce ne-au făcut și prin care ne-au incurajat pentru viitor.

La femei. Nici in forma această nu se admite.

Abonament pe iuliu-decembre.

Semestrul ian.-iunie se va incheia cu nr. viitor. Rugăm pe toți aceia, cari vreu serios a ne spriginii, să binevoască a-și rennoi abonamentele de timpuriu, căci n'avem alte fonduri la dispoziție și foia se sustine numai din abonamente.

Dacă voim s'avem și noi români o foie literară, vrednică de familiile noastre mai culte, trebuie să o și spriginim, căci cu abonamente neplătite regulat nici o foie nu pôte să ia un avânt mai mare.

Noi ne facem datoria cu conștiință, facă-ș-o dar și aceia, cari țin să aibă foia noastră.

De sigur, toți oamenii corecți vor ținé cont de această justă cerere; ori ne vor innapoiă numărul viitor, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

După 5 esemplare adunate, dăm al șesele gratuit.

Cancelăria tehnică

a lui

PAUL ROZVAN,

arhitect inginer diplomat in Arad, strada Battyányi nr. 16.

se angajează a pregăti planuri și preliminară pentru spese de biserici, școli și tot soiul de edificii publice și private. Primește a implini controla asupra zidirei in decursul edificării, și colaudarea edificii noi.

Trasază drumuri de fer și drumuri publice, pregătește planurile și socotelile lor.

la in întreprindere a proiectă regularea fluviilor și rîurilor, canaluri de naie și de mori; fortificare de țărmuri, antemur. iazuri, aquaduct și canalizare, împreună cu preliminarile lor de spese; uscarea pământurilor celor umede, udarea rațională a pământurilor uscate.

Proiectează poduri de piatră, de lemn și de fer.

Dă păreri tehnice in cas de conturbare in posesiune etc. adecă in toate casurile, cari se țin de specialitatea ingenerescă.

1-3

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

forte folositoare in toate boalele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acréla 'n gât, gălbinarea, gréța, vėrsarea, durerile de cap (decă provin din stomac,) sgărciurile, de stomac, incuetaura, îngreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebunțare 40 cr.; duplă 70 cr. Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, in Kremsier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Schutzmarke. Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imităză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlă trebuie să fie impachetată in hârtie roșie, provădută cu marca de sus și să aibă regulele de întrebunțare, mai observându-se, că este tipărită in imprimăria lui H. Gusek in Kremsier.

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se 'ntrebunțeză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremsier Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se expedză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sunt niște lécuri secrete. Descrierea se află in regulele de întrebunțare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vëndare: in Oradea-mare la farmaciștii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; in Beretyó-Uffalu la farm. Geza Tamásy, in Kis-Marja la farm. Fr. Gallasy; in Komádi la farm G. Scholtz; in Salonta la farm. L. Kovács și Fr. Prodráczky; in B. Diosig la I. Vaday. 37-44

Călinarul săptămănei.

Dzua sėpt.	Călinarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Duminica a 5 d.	Rusali Ev. dela Matei c. 8 gl. 4, a inv. 5	res	ap.
Duminică	24 † Nasc. St. Ioan Bot.	6 Iesaila	4 27 1
Luni	25 Cuv. Fevronia	7 Wilihald	4 27 8
Marți	26 Cuv. Davia	8 Chilian	4 28 1
Mercuri	27 Cuv. Samson	9 Cirilus	4 25 3
Joi	28 SS. Ciril și Ioan	10 Amalia	4 25 0
Vineri	29 † Petru și Pavel	11 Amelberg	4 88 9
Sămbătă	30 † Sobor SS. Apostoli	12 Henric	4 98 2

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hugel in Oradea-mare.